

DOM HELDER CÂMARA
Isidor Cònsul

En la segona meitat dels anys seixanta, els cristians d'aquest país van assistir al procés d'obertura de l'Església bastit per un doble impacte: un Papa carismàtic, Joan XXIII (1958-1963), i la convocatòria del Concili Vaticà II (1962-1965). Les sessions del Concili van escoltar la singular coherència d'un bisbe brasiler, Helder Câmara (1909-1999), ànima de l'Església dels Pobres, que deia parlar en nom dels que no podien parlar i, davant de la fam, la misèria i la injustícia que es vivia, i es viu, a l'Amèrica Llatina, demanava avançar cap a un socialisme integrador i no totalitari. Els anys immediats al darrer Concili Vaticà foren d'una vitalitat extraordinària en el dedins de l'Església i, com acostuma a passar, a Europa el debat fou, sobretot, teòric. Entre els punts de discussió més significatius d'aquells anys cal recordar l'inici d'un diàleg, per desgràcia frustrat, entre cristians i comunistes, on van prendre part teòlegs com Karl Rahner i J. Baptist Metz, el filosof José Luis L. Aranguren, teòrics del marxisme com Roger Garaudy, Louis Althusser i Manuel Sacristan, i intel·lectuals de concòrdia com Alfonso Carlos Comin i Jules Girardi.

A l'Amèrica Llatina, en canvi, els luxes de la teoria passaven a segon terme. La misèria i la injustícia demanaven accions d'altra mena, i fou així que la llum del Concili, posada damunt de la pesada càrrega del subdesenvolupament, va generar una actitud de quotidiana connivència entre cristianisme i marxisme. Fou, en essència, l'anomenada Teologia de l'Alliberament que va trobar actituds radicals com les del sacerdot guerriller Camilo Torres, i altres més serenes i equànimes, però sempre contundents i valentes, en la veu i en la ploma de Helder Câmara, arquebisbe de Recife a partir de 1965. Un discurs que ens va arribar en forma de llibres com *La Iglesia en el desarrollo de América Latina* (1969) i *Para llegar a tiempo* (1970). Va ser un cristià amb fam i set de pau i de justícia: *de la Pau de Crist – escrivia- que es recolza sempre en la justícia: Tinc fam i set de diàleg i corro on em cridim buscant allò que pugui apropar els homes en nom de l'essencial. Qui sóc? Un ingenu, un presumptuós, un agitador? Crist, el meu únic jutge prou que ho sap. Només pretenc una cosa: seguir les petges del Pelegrí de la Pau i parlar en nom dels que no poden fer-ho.*

Ens va deixar a finals d'agost, però les seves paraules, sobretot en aquest marc de situació preconiliar al qual sembla haver tornat l'Església, encara dringuen amb la força d'un toc poderós a la consciència.